

Dezvoltare Regională

Buletin informtiv elaborat de Agenția de Dezvoltare Regională Sud

Cronica lunii octombrie

Activitățile realizate pe parcursul a trei semestre încep, încetul cu încetul, să contureze primele rezultate ale unor eforturi comune. Doar în câteva zile locuitorii orașului Basarabeasca vor putea traversa râul Cogâlnic pe un pod proaspăt renovat. Proiectul implementat de Agenția de Dezvoltare Regională Sud a fost unul de succes urmând ca formalitățile finale să grăbească procedura de dare în exploatare până

la sfârșitul lunii curente. De rezultate palpabile au avut parte și strategii implicați în actualizarea Strategiei socio-economice a raionului Cahul, componenta Apă și Canalizare și a Strategiei de gestionare integrată a deșeurilor solide.

Tot în această lună undă verde spre implementare au primit încă două proiecte aprobate spre finanțare în 2011 — „Reabilitarea zonei de odihnă și agrement Lacul Sărat din Cahul” și „ Construcția drumului de acces Dimitrova-Acui”.

Apel de propuneri de proiecte

Apel de propuneri de proiecte în cadrul programului transnațional de cooperare în Europa de Sud - Est. S-a deschis al IV-lea apel de propuneri de proiecte în cadrul

Programului Transnațional de Cooperare în Europa de sud - est. Perioada în care cei interesați pot veni cu propuneri de proiecte începe pe 10 octombrie și se încheie pe 25 noiembrie 2011. Apelul

de propuneri de proiecte este deschis pentru toate prioritățile Programului Transnațional de Cooperare în Sud-Estul Europei și a Zonelor de Intervenții.

Octombrie, 2011
NR. 10

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor

Titlurile Ediției

Au fost finisate lucrările în cadrul proiectului din Basarabeasca 2

Atelier de identificare a ideilor de proiecte la Taraclia 3

Proiect de succes la Feștețița 4

Dezbateri publice cu privire la Strategia de gestionare a deșeurilor solide 5

Armonizarea strategiilor locale de dezvoltare cu strategiile naționale 6

Vizită de studiu în Letonia și Belgia 7

Instituții și programe care contribuie la facilitarea exportului 8

Au fost finalizate integral lucrările în cadrul proiectului de la Basarabeasca

Proiectul „**Reparația podului peste râul Cogîlnic de pe str. Matrosov și secțiunea de drum local adiacentă autostrăzii internaționale Chișinău - Tarutino - Odesa, din orașul Basarabeasca**” implementat de ADR Sud a încheiat integral lucrările de construcție a podului peste râul Cogîlnic și a porțiunii de drum prevăzută în proiect. Implementarea proiectului a început cu aproximativ o lună și jumătate în urmă și respectându-se toate prevederile

contractului a fost finisat cu brio, fiind unul din primele proiecte ajunse la etapa finală dintre cele 8 în implementare în cadrul ADR Sud.

Pe 29 octombrie, în cadrul Zilei Naționale „Un arbore pentru dăinuirea noastră” reprezentanții Agenției în colaborare cu Primăria orașului Basarabeasca, într-un gest simbolic au plantat copaci de salcie de-a lungul drumului, acțiune prevăzută de proiect și care presupune plantarea de-a lungul drumului reparat (1 km) a 150 de puietți

de salcie pentru a reduce impactul negativ asupra mediului înconjurător. Aprobate spre finanțate în 2010, proiectul crează condiții pentru transportul de tranzit a circa 100 000 de locuitori ai raioanelor Basarabeasca, Cimișlia, Hîncești, din municipiul Chișinău, satul Cioc-Maidan (Găgăuzia), satul Tvardița, raionul Taraclia care traversează frontiera cu Ucraina prin punctul internațional „Basarabeasca-Serpnevoe”.

Proiectul finalizat cu succes este urmat de altele două

Pașii următori din proiect presupun evaluarea obiectului de către comisia de recepție la terminarea lucrărilor și procedeele de dare în exploatare.

În perioada imediat următoare, urmând exemplul, proiectului implementat în Basarabeasca, își vor încheia lucrările alte două proiecte implementate de ADR Sud.

Proiectul „Aprovizionarea cu apă potabilă a comunităților bazinului râului Prut” a ajuns pe ultima sută de metri la fel ca și cel implementat în Ecaterinovca, Cimișlia „Construcția sistemelor de canalizare, stațiilor de pompare și reconstrucția sistemelor de aprovizionare cu apă a satului Ecaterinovca”. În cazul primului proiect activitățile au fost realizate în materie de 80 la sută din

totalul de lucrări urmând să se efectueze testarea țevilor, construcția a trei fântâni mari de distribuție, instalarea fântânilor fără camere de vizitare și instalarea pompelor cu convertizor. În cazul proiectului din Ecaterinovca momentan se lucrează la stațiile de pompare urmând ca după finalizarea acestora să fie amenajat teritoriul și încheiat proiectul.

Atelier de identificare a ideilor de proiecte în Taraclia

Reabilitarea infrastructurii fizice, infrastructurii drumurilor și managementul deșeurilor - acestea sunt cele mai problematice arii spre care își îndreaptă acțiunile primării din Raionul Taraclia. În aceste direcții au venit cu soluții în cadrul unui Atelier de Identificare a ideilor de proiecte desfășurat joi, 6 octombrie în orașul Taraclia. Atelierul este organizat de către Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud) cu scopul de a stabili cele mai viabile idei pentru proiecte de dezvoltare regională și prioritizarea lor. Raionul Taraclia, amplasat în partea de sud a Regiunii a fost gazda celui de-al 8-lea Atelier de identificare

Diversificarea economiei și susținerea dezvoltării sectorului privat; Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice, autoritățile publice locale de nivelul I și II pot veni cu propuneri de proiecte adaptate la nevoile și neajunsurile localității pe care o reprezintă. În cadrul atelierelor, participanții sunt instruiți cu privire la procesul de dezvoltare regională, la rolul lor în vederea asigurării unei Regiuni prospere și la modul de a prioritiza problemele. Specialiștii ADR Sud au discutat cu reprezentanții APL

a ideilor de proiecte planificat pentru anul 2011. În cadrul atelierului au fost prezenți specialiști din ADR Sud, Eugen Lupașcu - Șef secție Management Proiecte, Viorica Cuțitaru - Specialist în implementarea, elaborarea și monitorizarea proiectelor și Tatiana Aramă - Șef Secție Planificare strategică și Programare cât și peste 20 de reprezentanți ai Administrației Publice Locale, reprezentanți ai ONG-urilor și factorii interesați din întreg raionul.

În parametrii celor trei priorități de bază în dezvoltarea Regiunii de Sud: Reabilitarea infrastructurii fizice;

pe marginea ideilor de proiecte și a prioritizării acestora precum și despre faptul că Apelul pentru propuneri de proiecte nu a fost încă lansat și activitatea dată este doar o activitate premergătoare lansării apelului. Actorii implicați în proces vor avea timp necesar pentru a transcrie ideile de proiecte în proiecte propriu zise și vor avea posibilitatea să le propună spre finanțare în perioada lansării apelului de propuneri de proiecte.

„Necesități sunt foarte multe în Regiunea de Sud important este ca Autoritățile Publice Locale să le poată identifica și prioritiza pentru a putea pune bazele unor proiecte reușite cu trecere spre finanțare”

Eugen Lupașcu
Șef Secție Management
Proiecte din cadrul ADR Sud

Agenția de Dezvoltare Regională Sud anunță concurs de angajare

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor

Agenția de Dezvoltare Sud anunță concurs de angajare a unui manager în cadrul proiectului „**Constructia drumului de acces Dimitrova - Acui**” -

Primăria com. Cîietu, raionul Cantemir. Managerul de proiect își va îndeplini responsabilitățile sale în strînsă coordonare cu specialistul în elaborarea, implementarea și monitorizarea proiectelor din cadrul ADR și cu Directorul ADR Sud. Este responsabil pentru implementarea cu succes a activităților proiectului și

atingerii rezultatelor planificate în proiect. El va supraveghea periodic proiectul și va raporta responsabililor din cadrul ADR despre rezultatele obținute privind implementarea proiectului.

Mai multe date găsiți pe pagina noastră web: www.adrsud.md

Istории de succes

Casa de Cultură din Feștelița—o perlă a Regiunii de Sud

Traversată de la un capăt la altul, localitate cu localitate, Regiunea de Sud poate oferi un spectru larg de obiective combinate cu specificul pitoresc al zonei și cu îndeletnicirile oamenilor. Partea de nord-est a Regiunii prezintă prin localitatea Feștelița un exemplu de rezistență în fața crizei și de ingeniozitate. În urma implementării proiectului

transfrontalier din fonduri europene „Activități culturale transfrontaliere - premisă a cooperării multilaterale durabile” localitatea poate ușor constitui un Centru cultural internațional oferind spațiu și potențial în promovarea culturii neamului moldovenesc.

Protagonistul ideii a fost chiar primarul de Feștelița, Nicolae Tudoreanu care a găsit astfel o soluție la problemele identificate.

Casa de Cultură din Feștelița a fost renovată integral în urma proiectului

Proiectul contribuie la îmbunătățirea infrastructurii culturale, regionale, asigurarea continuității tradițiilor populare comune moștenite, dezvoltarea culturală durabilă în comunitățile locale din R. Moldova și România, promovarea valorilor culturale istorice comune și stabilirea unor relații de cooperare culturală subregională transfrontalieră durabilă între locuitorii comunităților din R.Moldova și România. Astfel în realizarea obiectivelor propuse proiectul a prevăzut:

- Crearea a două festivaluri internaționale
- Reabilitarea Casei de Cultură din Feștelița
- Creșterea cu 40 de % a numărului participanților în colectivele artistice
- Trei colective artistice dotate cu instrumente și costume naționale
- Cel puțin 7 locuri de muncă nou

create

- Instruirea managerilor de colective artistice în domeniul managementului activităților culturale
- Promovarea activităților culturale și deschiderea spre noi colaborări intercomunitare

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt colectivele care activează în incinta Casei de Cultură din Feștelița, cele din întreg raionul Ștefan Vodă și orașul Tighina, Ansambluri folclorice din Vaslui și Botoșani, România.

Vizita efectuată de ADR Sud în Feștelița vine să completeze punctele prevăzute în Planul anual de lucru cu privire la identificarea și multiplicarea istoriilor de succes din Regiunea de Sud. Proiectul implementat la Feștelița anulează stereotipuri și prejudecăți și dă o lecție de management Autorităților Publice Locale din întreaga țară.

Bugetul total al proiectului este de 318,0 mii Euro, bani acordați prin programul de vecinătate Uniunea Europeană -Republica Moldova

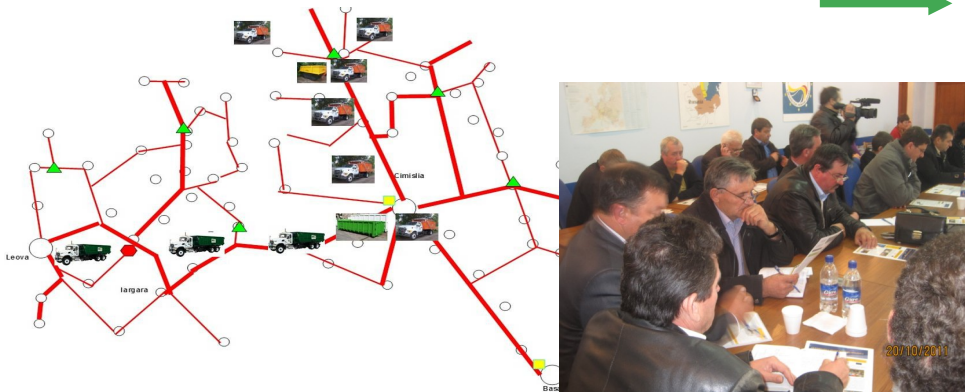
Dezbateri publice cu privire la Strategia de gestionare a deșeurilor solide

Strategia de gestionare integrată a deșeurilor pentru Regiunea de Dezvoltare Sud a fost supusă dezbaterilor publice, organizate săptămâna curentă la Căușeni și Cahul. Elaborată în cadrul proiectului „Guvernarea deșeurilor - IEVP Est”, având ca partener de bază Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud), Strategia vizează Regiunea de Dezvoltare Sud și este un model unic pentru întreaga țară și pentru țările din spațiul ex-sovietic. Urmărește în principal regionalizarea serviciului de

salubritate prin implicarea tuturor factorilor decizionali din Regiune în acest proces prin asumarea de responsabilități și prin fortificarea colaborărilor interraionale. Regiunea de Sud are, aproape, la fel de multe depozite de deșeuri ca localități. Acestea sunt de obicei situate foarte aproape de zonele rezidențiale și autoritățile locale urmăresc lichidarea sau reamplasarea acestora. Regionalizarea eliminării deșeurilor pare a fi soluția cea mai convenabilă.

Astfel, scopul principal, care trebuie să fie realizat la nivel comunitar al Regiunii de Sud este: instituirea unui sistem integrat și sigur pentru mediu economic eficient, pentru gestionarea deșeurilor în regiune. Direcțiile majore de politici în domeniul gestionării deșeurilor pe termen scurt, mediu și lung se referă la:

În conformitate cu cerințele de îmbunătățire a standardelor de colectare a deșeurilor în regiunea pilot și pentru a dezvolta facilitățile regionale de eliminare, stațiile de transfer a deșeurilor vor deveni o parte esențială a dezvoltării infrastructurii din regiune. Pentru ca aceste stații să funcționeze eficient, vehiculele de compactare vor deveni mult mai potrivite pentru colectarea deșeurilor în mediul urban din Regiunea de Dezvoltare Sud. Agenția de Dezvoltare în regiunea pilot va colabora strâns cu administrațiile municipale unde serviciile de colectare sunt revizuite și vehiculele corespunzătoare sunt folosite pentru a ajuta la dezvoltarea sistemului regional de gestionare a deșeurilor. Propuneri au apărut în legătură cu micșorarea temenului de implementare a strategiei și cu privire la modul de colectare a deșeurilor de la sursa primară. Toate propunerile vor fi analizate pe parcursul următoarelor zile și vor fi incluse în conținutul strategiei.

Colectare primară a deșeurilor municipale:

- Extinderea serviciilor de colectare urbane în zonele adiacente
- Pe termen scurt (2015)- acoperirea ariei de 15 - 20 km în jurul centrelor raionale;
- Pe termen mediu (2020) - acoperirea cu servicii de colectare 100% în zonele urbane și 75% în zonele rurale (cu populație peste 500 locuitori);
- Pe termen lung (2025) - 100% în mediul rural (cu populație peste 500 locuitori).

Depozitare și transfer:

- Pe termen scurt, 2015, amenajarea gunoiștilor intercomunale (3-5 per raion)
- Pe termen mediu, de la aprx. 200 de depozite neconforme la maxim 7 depozite de deșeuri
- Pe termen lung, depozitarea deșeurilor în maxim 3 depozite regionale

Prezentarea finală va avea loc pe 8 noiembrie 2011 unde vor fi invitați și donatorii străini din R.Moldova.

Armonizarea strategiilor locale de dezvoltare social-economică cu strategiile naționale sectoriale

Pe 27 octombrie, la Chișinău s-a desfășurat Conferința națională cu genericul „Armonizarea strategiilor locale de dezvoltare social-economică cu strategiile naționale sectoriale”. Evenimentul organizat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor în colaborare cu Ministerul Mediului a beneficiat și de suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei și Ministerul Afacerilor Externe al României. Ministrul dezvoltării regionale și construcțiilor

Marcel Răducan a comunicat că MDRC s-a angajat ferm în distribuirea echitabilă a șanselor de dezvoltare a tuturor regiunilor țării, realizând politica statului în domeniul Dezvoltării Regionale și obiectivele propuse. De asemenea, ministrul a mai specificat că direcțiile de activitate identificate în cadrul discuțiilor de la conferință vor putea fi transpuse în strategiile regionale, deoarece implementarea politicii regionale de dezvoltare în Republica Moldova este bazată pe promovarea dezvoltării socio-economice și depășirii dezechilibrelor prin intermediul colaborării intercomunitare și a parteneriatelor

durabile.

La eveniment au participat și reprezentanții ADR Sud, directorul Maria Culeșov și întreaga Secție Planificare Strategică și Programare. Atât directorul ADR Sud cât și Specialistul în Planificare strategică și programare, Irina Popușoi au vorbit despre rolul Agenției în Actualizarea Strategiei Socio-Economice a raionului Cahul, componenta Apă și Canalizare, etapele procesului și extinderea practicilor pe întreg teritoriul Regiunii de Sud.

În cadrul procesului de actualizare a Strategiei Socio-Economice a r. Cahul urmează:

- Clusterizarea localităților
- Integrarea rezultatelor de prioritarizare și clusterizare în conținutul capitolului „Apă și Canalizare” a Strategiilor de Dezvoltare Socio-Economică a celor două raioane

În cadrul conferinței a fost prezentată viziunea Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și Ministerului Mediului referitor la transpunerea obiectivelor Strategiilor Naționale în documentele strategice locale și regionale. Valentina Pleșca, directorul Direcției generale dezvoltare regională a MDRC a afirmat că reuniunea partenerilor în cadrul unei conferințe naționale este o metodă eficientă de colaborare, menționând parteneriatul cu autoritățile publice centrale (APC), autoritățile publice

locale (APL) de nivel I și II, precum și cu instituțiile internaționale. Amintim, că la Conferința Națională au participat reprezentanți de la MDRC și MM; Cancelaria de Stat; Ministerul Finanțelor; Agenția Apele Moldovei; Consiliile Raionale Rîșcani și Cahul; APL; GIZ; echipa SLE de la Universitatea Humboldt din Berlin; Asociația Moldova Apă-Canal CALM. Printre invitații oficiali ai conferinței au fost Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al României în Republica Moldova, **Marius Gabriel**

Lazurca; șeful adjunct al Misiunii de la Ambasada Republicii Federale Germania în Republica Moldova, **Carsten Wilms**; managerul de proiect de la GIZ, **Philipp Johansen**; precum și reprezentanți de la Banca Mondială; Delegația Uniunii Europene în republica Moldova; Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare; Fondul de Investiții Sociale din Moldova; Agenția Austriacă pentru Dezvoltare ADA; USAID; UNDP; EPTISA; Proiectul ApaSan; IDIS Viitorul; ONG CONTACT; EcoCim;

Vizite de studiu

Vizită de studiu în Letonia și Belgia

În perioada 2-15 octombrie 2011, un grup de 11 specialiști de la Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agențiile de Dezvoltare Regională împreună cu specialiști de la Ministerul Economiei din Moldova au avut ocazia să împrumute din experiența de lucru a Letoniei și Belgiei în cadrul vizitei de studiu pe care au efectuat-o. Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud) a fost reprezentată de către directorul Agenției, Maria Culeșov.

Prima întreprindere s-a desfășurat la Ministerul Finanțelor leton, unde reprezentanții MDRC și ME din

prioritățile de finanțare din Fondurile Europene sunt calitatea și eligibilitatea proiectelor, precum și capacitățile administrative ale autorităților. De asemenea, utilizarea pe larg a sistemului informațional de management ce include toată informația referitor la: proiectele în derulare; etapele de implementare; problemele nesoluționate; banii valorificați; transparență; domeniul de aplicare; valoarea fiecărui proiect; sistem ce facilitează procesul de

Moldova au studiat despre procesul de implementare a Fondurilor Europene, sistemul informațional de management. De asemenea, subiecte de discuție au constituit: legislația în domeniu; comisia de monitorizare a fondurilor; implementarea etapizată a mijloacelor financiare și procesul decizional; controlul achizițiilor publice; programele operaționale; precum și sistemul instituțional ierarhizat în gestionarea banilor. În cadrul dialogului, reprezentanții Ministerului Finanțelor leton au specificat că

monitorizare și evaluarea proiectelor finanțate. O altă vizită a fost în orașul Daugavpils, regiunea Latgalia, Letonia. Evenimentul a avut loc la sediul primăriei din Daugavpils și a fost urmat de mai multe vizite efectuate la instituții sociale, de învățământ și obiecte turistice din regiune reconstrucția cărora a avut loc în urma implementării proiectelor de dezvoltare regională.

Grupul de specialiști a avut posibilitatea să cunoască momente importante din experiența de dezvoltare regională din Bruxelles. Cu această ocazie, specialiștilor moldoveni li s-au prezentat informații despre Fondul European de Dezvoltare Regională al cărui buget este de 201 mln. de euro - 500 mln. de euro împreună cu cofinanțările - în perioada 2007 -2013. De gestionarea banilor din fond este responsabilă Agenția pentru Economie, care are în implementare 450 de proiecte.

Delegația a făcut un popas la evenimentul Open Days în Bruxelles. Evenimentul este organizat în fiecare an începând cu anul 2003 de către Comisia Europeană și Comitetul Regiunilor UE, unde participă circa 8 000 de reprezentanți locali și regionali. OPEN DAYS reprezintă un forum pentru schimbul de idei privind rolul regiunilor și orașelor europene în realizarea

strategiei Europa 2020 care a întruni circa 100 de sesiuni - workshopuri și dezbateri- expoziții și prezentări. Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu regiunile și orașele din toată Europa, inclusiv cu contribuția companiilor, instituțiilor financiare, asociațiilor internaționale și mediului academic.

Activități panificate în luna noiembrie

În atenția Autorităților Publice Locale

Luna noiembrie Agenția de Dezvoltare Regională Sud o dedică instruirilor. În urma desfășurării Atelierelor de Identificare a ideilor de proiecte pe parcursul lunilor trecute în toate cele 8 raioane ale Regiunii de Sud a fost convenită organizarea unor mese rotunde cu potențialii aplicanți la finanțare din cadrul Fondului Național de Dezvoltare Regională. Pentru luna noiembrie sunt planificate primele mese rotunde cu următoarele tematici: Dezvoltarea proiectelor regionale în domeniul infrastructurii rutiere; apei și canalizării, îmbunătății factorilor de mediu și atractivității turistice.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor

Perioada desfășurării Atelierelor

- Infrastructura drumurilor - 9 noiembrie, ora 10
- Apă și Canalizare - 17 noiembrie, ora 10
- Managementul deșeurilor - 23 noiembrie, ora 10
- Dezvoltarea antreprenoriatului - 30 noiembrie, ora 10
- Atractivitatea turistică - 7 noiembrie, ora 10

Mesele rotunde vor consta în informarea posibililor aplicanți cu privire la etapele de elaborare a unui proiect regional pe domeniul vizat, tehnologii și materiale moderne și informații cu privire la studiile de fezabilitate. Acestea vor fi moderate de către experți în domeniile citate, invitați de ADR Sud.

Toți doritorii, potențiali aplicanți în cadrul Apelului de Propuneri de proiecte, reprezentanți ai Autorităților Publice Locale de ambele nivele sunt bineveniți să participe la evenimentele organizate.

Mesele rotunde se vor desfășura în orașul Cimișlia, în incinta restaurantului „Moldova”

Pentru confirmări și concretizări vă rugăm să ne contactați la numerele de telefon:

0241 26286; 0241 21151 sau consultați pagina web: www.adrsud.md

ADR SUD

Or. Cimișlia,
str. Ștefan cel Mare nr. 12
Incinta Consiliului Raional Cimișlia
Et. 1

Telefon/Fax: 0241 2 62 86
E-mail: office@adrsud.md,
adrsud@gmail.com

Agenția de Dezvoltare Regională Sud

Девиз организации

www.adrsud.md

*Buletinul informativ este elaborat de
Agenția de Dezvoltare*

*Regională Sud, care este o instituție
publică necomercială, creată
pentru implementarea obiectivelor de
dezvoltare regională.*

*Pentru informații detaliate contactați
Specialistul în Comunicare,*

Sofia Cazacu

Tel.: (0241) 26286

E-mail: adrsud@gmail.com

Instituții și programe care contribuie la facilitarea promovării exportului moldovenesc

În contextul consolidării eforturilor în vederea atragerii investițiilor în țară și promovării exportului moldovenesc, Agenția de Dezvoltare Regională Sud vine să vă informeze cu privire la careva instituții/ programe internaționale, care contribuie la facilitarea promovării

exportului moldovenesc / atragerii investițiilor în Republica Moldova.

- OPEN TRADE GATE SWEDEN
- FINNPARTNERSHIP
- CBI
- PSI - Private Sector Investment (Investiții în Sectorul Privat)
- MMF - Matchmaking Facility (Facilitatea Matchmaking-ului)

Acestea vin să sporească accesul produselor moldovenești pe piețele internaționale europene sau ca suport în dezvoltarea companiilor din țările în

curs de dezvoltare. Toate datele oferite de către instituții nu percep nici o taxă.

Mai multe informații despre instituțiile și programele citate găsiți pe pagina web oficială a Agenției

www.adrsud.md

